

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті

Бекітемін
Ректор, ҚР ҰҒА академигі
Ғазалиев А.М.

«_____» _____ 20__ ж.

МАГИСТРАНТТАРҒА АРНАЛҒАН ПӘН БОЙЫНША ОҚЫТУ
БАҒДАРЛАМАСЫ (SYLLABUS)

KD 5309 - «Кәсіптік денсаулық» пәні

OSKD 5 «Өндірістік санитария және кәсіптік денсаулық» модулі

6M073100 – «Тіршілік әрекеттерінің қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау» мамандығы

Тау-кен факультеті

Кеніштік аэрология және еңбек қорғау кафедрасы

(оқу мерзімі 2 жыл)

АЛҒЫ СӨЗ

Магистрантқа арналған пән бойынша оқыту бағдарламасын (syllabus) әзірлегендер: м.ғ.д., профессор Аманжол І.А., доцент Жолмағамбетов Н.Р.

«Кеніштік аэрология және еңбек қорғау» кафедрасының мәжілісінде талқыланады

« _____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ « _____ » _____ 20__ ж.

Тау-кен факультетінің әдістемелік бюросымен мақұлданады

« _____ » _____ 20__ ж. № _____ хаттама

Төраға _____ « _____ » _____ 20__ ж.

Оқытушы туралы мәліметтер және байланыс ақпарат

Аманжол І.А., м.ғ.д., профессор,
Жолмағамбетов Н.Р., т.ғ.к., доцент.

«КА ж ЕҚ» кафедрасы ҚарМТУ ІІ корпусында (Бейбітшілік гүлзары, 56) орналасқан, 516 ауд., байланыс телефоны 56-59-29 қос. 253.

Пәннің еңбек сыйымдылығы

Семестр	Кредиттер саны	Сабақтардың түрі				МӨЖ сағаттар саны	Жалпы сағаттар саны	Бақылау түрі	
		Қосылған сағаттар саны			ОМӨЖ сағаттарының саны				
		лекциялар	Практикалық сабақтар	Зертханалық сабақтар					
2	3/9	45			45	90	45	135	емтихан

Пәннің сипаттамасы

«Кәсіптік денсаулық» пәні магистранттардың таңдамалы компонентіне кіреді және 6M073100 – «Тіршілік әрекеттерінің қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау» мамандығы магистранттары үшін әзірленген. Бұл пән болашақ мамандарға кәсіби денсаулықты сақтауда өндірістік орта факторларының рөлін анықтауға, еңбектің физиологиялық сипаттамасын және оның кәсіби денсаулық пен жұмысқабілеттілікке әсерін бағалауға көмектеседі.

Пәннің мақсаты

«Кәсіптік денсаулық» пәнінің мақсаты болып өндірістік орта факторларының денсаулыққа әсер етуінің медициналық-биологиялық ерекшеліктерін зерделеу, және де қазіргі заманғы өндірістік ахуалда кәсіби және өндіріске байланысты аурулардың пайда болу ерекшеліктерін, олардың профилактикасының жалпы принциптерін оқыту саналады.

Пәннің міндеттері

Берілген пәнді оқу нәтижесінде магистранттар міндетті:

–өндіріс жағдайында денсаулықтың өзгеруі көрсеткіштері туралы түсініктерді игеруі;

–кәсіби іс-әрекеттің денсаулыққа жағымсыз әсерлерінің арасындағы зардаптардың байланыстылығын білуге;

–өндіріспен байланысты аурулардың, кәсіби аурулардың туындауындағы факторларды және себеп-салдарды анықтау туралы;

–адамның тіршілік ету ортасындағы жайсыз жағдайларды талдау, модельдеу және болжау негізінде кәсіби аурулардың алдын-алу мәселелері жайлы;

– адамдарды өндіріспен байланысты аурулардан тіршілік ортасы тұрғысындағы техногенді және табиғи жүктемелерді азайту жолымен, және де емдеу-профилактикалық шараларды қолдану арқылы қорғау мәселелері жайлы.

Берілген пәнді оқу нәтижесінде студенттердің түсінігі болуы керек:

Кәсіби денсаулықты сақтаудағы өндірістік орта факторларының рөлі туралы, еңбектің физиологиялық сипаттамасы (еңбектің ауырлығы, кернеулігі) жайлы, еңбектің психологиялық факторлары (сезіну, қабылдау, ықылас, ойлау, еске сақтау) жайлы, психикалық күй (ширығу, біртектілік) туралы, өндірістік ортаның зиянды және қауіпті факторлары туралы және олардың кәсіби денсаулыққа әсері жайлы, еңбек жағдайын кешенді бағалау жайлы, еңбектің қауіпсіздік деңгейін болжау туралы.

Білуі керек: кәсіби денсаулықты сақтаудағы өндірістік орта факторларының мағынасын және рөлін; әр түрлі еңбектік іс-әрекеттер барысында организмде болатын физиологиялық өзгерістерді; кәсіби денсаулыққа еңбектің психологиялық факторларының әсерін және т.б.

Игеруі керек: өндірістік зиянды және қауіпті факторлардың сандық және сапалық сипаттамаларына талдау жүргізуді; технологияларға, техникалық өнімдерге, құрал-жабдықтарға, өндірістік бөлме-жайларға қойылатын санитарлық-гигиеналық талаптарды әзірлеуді.

Тәжірибелік машықтануы керек: мемлекеттік нормативтік актілерді ескере отырып гигиеналық сараптама жүргізуді, өндіріспен байланысты ауруларды, кәсіби ауруларды туындататын факторларды және себеп-салдар байланысын анықтауды.

Айрықша деректемелер

Берілген пәнді зерделеу үшін келесі пәндерді (бөлімдерді (тақырыптарды) көрсетумен) меңгеру қажет:

Пән	Тараулардың, тақырыптардың аталуы
1. Денсаулық және өндіріс қауіпсіздігі негіздері	Еңбек жағдайлары және оларды гигиеналық бағалау. Адамның жұмысқа білеттілігі және оның динамикасы. Адам жұмысы тиімділігінің жүктемелер деңгейіне байланыстылығы.

Тұрақты деректемелер

«Кәсіби денсаулық» пәнін оқу кезінде алынған білімдер магистерлік диссертацияны жазғанда және қорғағанда қолданылады.

Пәннің тақырыптық жоспары

Бөлімнің (тақырыптың) атауы	Сабақтардың түрлері бойынша еңбек сыйымдылығы, сағ.				
	Лекциялар	Практикалық саб.	Зертханалық саб.	ОМӨЖ	МӨЖ
1. Кіріспе. Кәсіби денсаулықты сақтаудағы өндірістік орта факторларының рөлі және мағынасы.	3	-	-	3	3
2. Еңбектің негізгі физиологиялық сипаттамалары және оларды бағалау.	3	-	-		3

3. Еңбектік іс-әрекет түрлері. Жұмысқа білеттілік туралы түсінік. Жұмыс күні барысындағы жұмысқа білеттілік динамикасы.	3	-	-	6	3
4. Әр түрлі еңбектік іс-әрекеттерді атқару барысындағы организмде болатын физиологиялық өзгерістер (нерв жүйесінің, анализаторлардың, ЖТЖ жұмысы) және олардың кәсіби денсаулыққа әсері.	3	-	-	6	3
5. Еңбек жағдайлары және оларды гигиеналық бағалау.	3	-	-		3
6. Өндірістік іс-әрекеттің ықтимал қауіптіліктері.	3	-	-	6	3
7. Өндірістік қауіпсіздікті қамтамасыз ету міндеттері.	3	-	-	3	3
8. Өндірістік қауіптерді сандық және сапалық талдау.	3	-	-	3	3
9. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің принциптері, әдістері мен құралдары.	3	-	-		3
10. Психикалық күй және кәсіби денсаулық.	3	-	-	6	3
11. Зиянды өндірістік факторлар. Зиянды және қауіпті өндірістік факторлардың жіктелуі.	3	-	-	3	3
12. Қауіпті өндірістік факторлар және олардың кәсіби денсаулыққа әсері.	3	-	-		3
13. Қауіпті химиялық факторлар және олардың кәсіби денсаулыққа әсері.	3	-	-	3	3
14. Қауіпті биологиялық факторлар және олардың кәсіби денсаулыққа әсері.	3	-	-		3
15. Еңбек қауіпсіздігі деңгейін болжау. Кәсіби сырқаттанушылық, өндірістік жарақаттану және өндірістегі сәтсіз оқиғалар.	3	-	-	6	3
БАРЛЫҒЫ:	45	-	-	45	45

МӨЖ арналған бақылау тапсырмаларының тақырыбы

1. Өндірістік орта және өндірістік фактор.
2. Жұмысқа білеттілік жағдайын бағалау.
3. Психограммалардың мазмұны және көлемі.
4. Еңбек режимдерін ұтымдандыру.
5. Кәсіби таңдап алу.
6. Кәсіби бағдар беру.
7. Психограммаларды құрастыру.
8. Жағымсыз эмоциялардың (ширығу, сасқалақтау) маңыздылығы.
9. Еске сақтаудың (қысқа мерзімге, ұзақ мерзімге) типтері.
10. Инфрақызыл сәулеленудің жоғары деңгейі.
11. Ультракүлгін сәулеленудің жоғары деңгейі.
12. Монохроматикалық (лазерлі) сәулеленудің жоғары деңгейі.
13. Иондаушы сәулеленудің жоғары деңгейі.

14. Электрлі және магнитті өрістердің, электрлі магнитті сәулеленудің жоғары деңгейі.
15. Статикалық электрлендірудің жоғары деңгейі.
16. Шудың, вибрацияның, ультрадыбыстың және инфрадыбыстың толқындарының жоғары деңгейі.
17. Жеткіліксіз жарықтандыру немесе жұмыс аймағын ұтымсыз жарықтандыру: табиғи жарықтандырудың болмауы немесе жеткіліксіздігі, жасанды жарықтандырудың жеткіліксіздігі, артық жарқырау, контрастылықтың төменділігі, жарық ағынының көтеріңкі жыпылықтауы.
18. Сырқаттанушылық көрсеткіштерін есептеу.
19. Кессон ауруы.
20. Биіктік (тау) ауруы, ұшқыштар ауруы.
21. Жазарман (писчий) спазмы.
22. Электр офтальмиясы.
23. Өндірістік шаңдар әсерінен болатын аурулар: а) силикоз және силикотуберкулез, ә) асбестоз, б) басқа да пневмокониоздар.
24. Тітіркендіргіш және уытты заттардың әсер етуінен болатын тері аурулары: а) кәсіби дерматиттер, ә) ойық жаралар (хромнан, мышьяктан және т.б.).

Магистранттардың білімін бағалау критерийлері

Пән бойынша емтихан бағасы аралық бақылау (60% дейін) және қорытынды аттестаттау (емтихан) (40% дейін) бойынша үлгерімнің ең жоғары көрсеткіштерінің сомасы ретінде анықталады және кестеге сәйкес 100% дейін мәнді құрайды.

Пән бойынша тапсырмаларды орындау және тапсыру кестесі

Бақылау түрі	Тапсырманың мақсаты және мазмұны	Ұсынылатын әдебиет	Орындалу ұзақтылығы	Бақылау түрі	Тапсыру мерзімі
1	2	3	4	5	6
Лекциялар конспектісі	Өткен материалдарды тексеру	[1], [2], [4], [5,6,7,8,9,10] лекциялар конспектісі	Семестр барысында	Аралық	7, 14 апталар
МӨЖ	Лекциялық, ОМӨЖ материалдарын игеру деңгейін тексеру	Лекциялар № 1-15, [1], [2], [4], [5,6,7,8,9,10]	Семестр барысында	Ағымды	1-14 апталар
ОМӨЖ	Магистрантты шығармашылық ойлауға, қабілетін дамытуға, ой-өрісін кеңейтуге үйрету	[1], [2], [4], [5,6,7,8,9,10] лекциялар конспектісі	Семестр барысында	Ағымды	1-3, 5, 7, 9, 11-14 апталар
Аралық	Пән	Негізгі және	2 оқыту	Аралық	7, 14

бақылау	материалдарын игеруін тексеру	қосымша әдебиеттердің барлық тізбесі, лекциялар конспектісі	сағаты		апталар
Емтихан	Пән материалының меңгерілу деңгейін тексеру	Негізгі және қосымша әдебиеттердің барлық тізбесі, лекциялар конспектісі	2 оқыту сағаты	Қоры тынды	Сессия кезеңінде

Саясат және рәсімдер

«Кәсіби денсаулық» пәнін оқу кезінде келесі ережелерді сақтауды өтінеміз:

1 Сабаққа кешікпей келуді.

2 Дәлелді себепсіз сабақ босатпауды, ауырған жағдайда анықтама, ал басқа жағдайларда түсініктеме хат ұсынуды.

3 Магистранттің міндетіне барлық сабақтарға қатысу кіреді.

4 Оқу процесінің күнтізбелік жоспарына сәйкес бақылаудың барлық түрлерін тапсыру.

5 Жіберілген практикалық және зертханалық сабақтар оқытушы белгілеген уақытта қайта тапсыру.

6 Ғылыми конференцияларға қатысу.

1. Негізгі әдебиеттер тізімі

1. Аманжол І.А., Шарипов Н.Х., Жолмағамбетов Н.Р. Өнеркәсіптік санитария. – Қарағанды.: ҚарМТУ, 2015. – 236 б.

2. Артамонова В.Г., Шаталов Н.Н. Профессиональные болезни. – М.: Медицина, 2009.-432 с.

3. Глебова Е. В. "Производственная санитария и гигиена труда" М.: Высш. школа, 2007. - 382 с.: ил.

4. "Вредные условия труда" Сборник перечней и списков. - М.: МЦФЭР, 2007. - 400 с.: ил.

5. Азизов Б.М.,Чепегин И.В. "Производственная санитария и гигиена труда": Учебное пособие / Б.М.Азизов, И.В.Чепегин.- Казань: Изд-во Казан. гос. технол.ун-та; 2009.- 565 с.

6. Каплин В.Г. «Основы экотоксикологии». Учебное пособие, - М.: Колос, 2006. - 232 с. ил.

7. Трудовой Кодекс Республики Казахстан от 15 мая 2007 года N 251

8. Щербо А. П., Киселев А. В. Окружающая среда и здоровье: подход и оценка. - СПб.: СПб МАПО, 2002

2. Қосымша әдебиеттер тізімі

1. Производственная санитария и гигиена труда. : Учебное пособие. – Казань, 2009.- 565с.

2. Кен байыту саласындағы жұмысшылардың денсаулығын басқарудың гигиеналық принциптері. Аманжол І.А. – Алматы., 2007. – 256 б.
3. Вредные вещества в промышленности. Органические вещества: Справочник / Под общ. ред. Э. Н. Левиной, И. Д. Гадаскиной. – Л.: Химия, 2008. – 464с.
4. Руководство к практическим занятиям по гигиене труда: Учебное пособие / Под ред. В. Ф. Кириллова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Медицина, 2011. – 400с.
5. Балабас Л.Х., Аманжолов Ж.К. Основы безопасности жизнедеятельности: Учебник.- Астана: Фолиант, 2008.-232 с.
6. Құлқыбаев Ғ.Ә, Аманбеков Ө.А. Кәсіби аурулар. Қарағанды. – 2006 ж. – 318 б.

31.03.2004 ж. берілген №50 мемл. баспа лиц. Басуға қол қойылды 30.12.2009 ж.
Пішімі 60x90/16
Есептік баспа табағы 0,68 Тамалымы 20 дана. Тапсырыс Бағасы келісімді

Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті баспасы
100027. Қарағанды. Бейбітшілік б., 56